

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Людмила Перетяга, доктор педагогічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE TRAINING OF PRESCHOOL EDUCATION PROFESSIONALS

Liudmyla Peretyaha, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розглядається сучасний стан використання штучного інтелекту здобувачами педагогічних спеціальностей. Проаналізовано рівень обізнаності та сфери застосування, а також виявлено основні проблеми та перспективи інтеграції ШІ в освітній процес. Представлено результати анкетування здобувачів факультету дошкільної і початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Окреслено потенційні напрямки використання ШІ в дошкільній освіті та запропоновано перелік інструментів ШІ для професійної діяльності фахівців дошкільної освіти.

Ключові слова: штучний інтелект, здобувачі освіти, педагогічна освіта, дошкільна освіта, цифрові технології, етичне використання ШІ.

Abstract. The article examines the current state of artificial intelligence (AI) usage by students of pedagogical specialties. It analyzes the level of awareness and areas of application, as well as identifies the main challenges and prospects for integrating AI into the educational process. The paper presents the results of a survey conducted among students of the Faculty of Preschool and Primary Education at Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Potential directions for using AI in preschool education are outlined, and a list of AI tools for the professional activities of preschool education specialists is proposed.

Keywords: artificial intelligence, students, teacher education, preschool education, digital technologies, ethical use of AI.

Сьогодні одним із найпопулярніших понять у світі є *штучний інтелект* (ШІ). Активне використання якого розпочалось відносно недавно, хоча теоретичні основи формувалися з середини ХХ століття. Вперше цей термін *штучний інтелект* (ШІ) (англ. artificial intelligence) було введено в науковий обіг у 1956 році американським ученим Джоном Маккарті під час конференції в Дартмутському коледжі (США). Відтоді робились спроби впровадження штучного інтелекту в різні сфери життя людей.

Аналіз поняття «штучний інтелект» вказує на те, що це штучно створена система, яка імітує функції людського інтелекту і дозволяє обробляти великі обсяги даних, адаптуватися до заданих параметрів і виконувати завдання, що раніше були під силу лише людині.

Згідно з *Концепцією розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року*, «*штучний інтелект* визначається як організована сукупність інформаційних технологій, яка дозволяє виконувати складні комплексні завдання шляхом застосування наукових методів досліджень та алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи. Також зазначено, що ШІ може створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» [1]. У сучасному світі технології штучного інтелекту стрімко інтегруються в різноманітні сфери життєдіяльності, зокрема, і в освіту [2; 4].

Метою статті є вивчення досвіду використання ШІ здобувачами освіти, а також аналіз інструментів ШІ для застосування у професійній діяльності фахівців дошкільної освіти.

Для цього було проведено анкетування студентів факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського, у якому взяли участь 33 здобувача першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Для достовірності отриманих даних анкетування проводилося анонімно. Результати анкетування показали, що всі здобувачі, продемонстрували високий рівень загальної поінформованості щодо ШІ. Цей факт свідчить про актуальність теми у молодіжному середовищі та зростання інтересу до цифрових технологій у сфері освіти.

На запитання «Коли Ви вперше почули про штучний інтелект?» відповіді здобувачів варіювалися у межах останніх п'яти років, з переважанням періоду 2022–2023 років. Ці дані свідчать, що масова поінформованість здобувачів про ШІ зросла переважно в останні 2–3 роки, що, пов'язано із розвитком ШІ-інструментів (зокрема ChatGPT), їх популяризацією у ЗМІ, а також із необхідністю дистанційної та змішаної освіти, яка активізувала використання цифрових технологій у навчальному процесі.

Аналіз відповідей на запитання «За яких обставин Ви вперше дізналися про штучний інтелект?» дозволив зрозуміти, що більшість здобувачів 24 особи (72,7%) дізналися про ШІ завдяки засобам масової інформації.

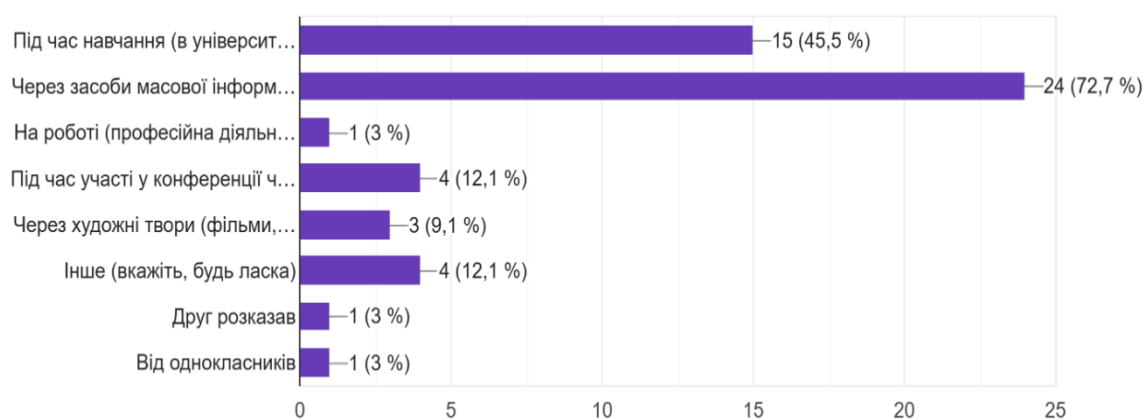

Рис. 1. Візуалізація відповідей здобувачів вищої освіти на запитання «За яких обставин Ви вперше дізналися про штучний інтелект?»

Звертає на себе увагу і той факт, що переважна більшість здобувачів активно використовують ШІ у процесі навчання. Аналіз відповідей студентів вказує на широкий спектр застосування: від пошуку, структурування інформації до допомоги у виконанні завдань, генерації ідей, створення зображень, а також перекладу текстів. Крім цього, ШІ використовується як інструмент для пояснення складних тем, створення таблиць, а також як засіб покращення комунікації. Лише кілька студентів зазначили, що не використовують ШІ або роблять це дуже рідко.

Аналіз відповідей здобувачів на запитання «Як Ви оцінюєте свій рівень знань про ШІ?» показав, що переважна більшість здобувачів 20 осіб (63,6%) вважають, що мають середній рівень знань про ШІ і вважають, що мають загальні уявлення про ШІ, а 10 здобувачів (30,3%) відзначили, що добре орієнтуються в основних поняттях та використанні ШІ, що вказує на високий рівень. У той час як лише 3 здобувача (6,4%) оцінили свій рівень як низький.

Рис. 2 Візуалізація відповідей здобувачів вищої освіти на запитання «Як Ви оцінюєте свій рівень знань про ШІ?»

Аналіз відповідей на запитання «У яких сферах Ви можете використовувати або взаємодіяти з технологіями ШІ?» показав, що переважна більшість здобувачів 18 осіб (54,5%) застосовують ШІ у навчанні (зокрема для написання текстів, перекладу, аналізу інформації), а 9 осіб (27,3%) у соціальних мережах.

Рис.3 Розподіл відповідей здобувачів вищої освіти на запитання «У яких сферах Ви можете використовувати або взаємодіяти з технологіями ШІ?»

Аналіз відповідей на запитання «Чи використовуєте ви штучний інтелект під час навчання в університеті? Як саме?» підтверджує активне застосування здобувачами ШІ у навчальному процесі. Абсолютна більшість респондентів зазначила, що використовують ШІ:

1. *Пошук та аналіз інформації* – багато здобувачів звертаються до ШІ для отримання довідкових матеріалів, уточнення понять або поглиблення знань.
2. *Допомога у виконанні завдань* – створення планів, розв'язання тестів, підготовка домашніх завдань, структурування інформації.
3. *Візуалізація та виконання творчих завдань* – генерація зображень, створення наочного матеріалу, презентацій тощо.
4. *Переклад.*
5. *Пояснення складних тем* більш доступною мовою.
6. *Генерація ідей* – ШІ використовується як інструмент для мозкового штурму та джерело інноваційних рішень.

Крім цього результати анкетування дозволили звернути увагу на *варіювання регулярності використання*, а саме: деякі здобувачі використовують ШІ регулярно, а інші – епізодично. У деяких відповідях здобувачів було відзначено обмежене розуміння або недовіра до можливостей ШІ.

Отримані результати свідчать про зростаючу роль ШІ у навчальному процесі. Звертають увагу і відмінності у частоті користування ШІ, а також розумінні функціоналу, що

вказуює на необхідність навчання здобувачів ефективного, етичного та свідомому використанню ІІІ в освітньому процесі.

У дослідженні С. Паламар та М. Науменко [3] відзначають, що здобувачі не завжди усвідомлюють етичні наслідки застосування ІІІ і тому важливо проводити ознайомлення з етичним використанням ІІІ в академічному середовищі.

Анкетування дозволило виявити, що хоча більшість здобувачів мають дуже фрагментарні знання щодо можливостей використання у подальшій професійній діяльності. Серед потенційних напрямів застосування можливо виділити:

- створення дидактичних ігор, візуального контенту, відео;
- індивідуалізація навчання (адаптація навчального матеріалу відповідно до потреб конкретної дитини);
- допомога у плануванні, підборі матеріалів, творчих ідей;
- генерація казок, коміксів, сценаріїв, озвучування текстів тощо.

У таблиці 1 подано перелік інструментів штучного інтелекту, які можуть допомогти фахівцям дошкільної освіти підвищити ефективність педагогічної діяльності (див. таб.1).

Таблиця 1

**Інструменти штучного інтелекту
для професійної діяльності фахівців дошкільної освіти**

Назва платформи	Характеристика платформи	Потенційні можливості для вихователів
Canva https://www.canva.com/	Онлайн-платформа для створення візуального контенту з елементами ІІІ (генерація дизайну, шаблони).	Створення яскравих дидактичних матеріалів, оформлення презентацій, візуалізація тематичних тижнів, ігор, тематичних куточків, святкових оформлень тощо.
ChatGPT https://chatgpt.com/ Copilot https://copilot.microsoft.com/ Claude https://claude.ai/	Інтелектуальні асистенти на базі ІІІ, здатні генерувати тексти, плани занять, вірші, сценарії, методичні поради, комунікаційні матеріали.	Адаптація матеріалу до вікових потреб вихованців; індивідуалізація підходу до дітей із особливими освітніми потребами (ООП).
StoryWizard.ai https://www.storywizard.ai/	Платформа для створення персоналізованих дитячих казок з ілюстраціями, використовуючи ім'я, тему, характер дитини.	Розвиток мовлення, індивідуальний підхід, казкотерапія, створення книжок для подарунків або презентацій.
Drawn AI https://openart.ai/	Генератор ілюстрацій персонажів за описом, зокрема фантастичних істот або сцен із казок.	Візуалізація дитячих розповідей, створення художньо-педагогічних проєктів, формування креативності та емоційного інтелекту.
VocalRemover.org https://vocalremover.org/uk/	Онлайн-інструмент з функціями штучного інтелекту для обробки аудіофайлів (видалення вокалу, зміна темпу,	Підготовка музичного супроводу до свят, логоритмічних занять, хореографічних постановок, індивідуалізація звучання під можливості дітей.

	тональності).	
Kiddle https://www.kiddle.co/	Безпечна пошукова система для дітей із фільтрацією контенту на базі ШІ.	Пошук інформації для занять з дітьми без ризику недоречного контенту; формування цифрової грамотності у дітей.
Twee https://www.twee.com/	AI-інструмент для вчителів англійської мови, що генерує вправи, вікторини, діалоги, ігри.	Можливість створення адаптованих вправ для ознайомлення дітей із іноземною мовою; інтерактивні ігри
Suno https://suno.com/home	Платформа для створення музики за допомогою штучного інтелекту	Створення пісень в яких повторюються певні звуки або слова, що дозволяє їх використовувати під час логоритмічних занять. Створення музики до казок або міні-вистав
AI Comic Factory https://aicomicfactory.com	Інноваційний онлайн-інструмент, який дозволяє створювати комікси за допомогою штучного інтелекту. Це відкриває нові можливості для вихователів дошкільної освіти, які прагнуть зробити навчання більш інтерактивним та захоплюючим.	Створення візуалізованих історій та казок Вихователі можуть вводити текстові описи сцен, персонажів або сюжетів, а AI Comic Factory перетворює їх у яскраві комікси. Діти можуть придумувати власні історії, які вихователі перетворюють у комікси. Це стимулює розвиток мовлення, креативного мислення та уяви.
Kazka.fin https://kazka.fun	Безкоштовний український онлайн-сервіс, який дозволяє створювати унікальні дитячі казки за допомогою штучного інтелекту.	Генерація казок українською мовою Вихователі можуть створювати казки, обираючи тему, головного героя та сюжетні елементи. Це дозволяє адаптувати казки до конкретних освітніх тем або інтересів дітей. Ілюстрації до казок Кожна згенерована казка супроводжується ілюстрацією, що допомагає візуалізувати сюжет та залучити дітей до читання. Це особливо корисно для розвитку уяви та мовлення у дошкільнят. Розвиток мовлення та грамотності. Діти можуть самостійно або з допомогою вихователя створювати казки, що сприяє розвитку мовлення. Формування національної

		свідомості Казки можуть бути спрямовані на виховання патріотичних почуттів та моральних цінностей. Під час семінарів вихователі створювали казки, які сприяють формуванню національної свідомості у дітей. Інтеграція в освітній процес. Kazka.fun використовується в освітніх заходах, таких як семінари та тренінги для педагогів, де учасники створюють власні казки та обговорюють методи їх використання в навчанні
Invideo AI https://invideo.io	Потужний інструмент для створення відео за допомогою штучного інтелекту. Завдяки простому інтерфейсу та широким можливостям, Invideo AI дозволяє створювати навчальні відео, казки, пісеньки та інші матеріали, що сприяють розвитку дітей.	Генерація навчальних відео з текстових підказок Invideo AI дозволяє створювати відео, вводячи лише текстовий опис. Платформа автоматично генерує сценарій, підбирає візуальні елементи, додає озвучення, субтитри та музику. Це ідеально підходить для створення відео на будь-яку освітню тему. Використання шаблонів для освітніх відео Платформа пропонує велику кількість шаблонів для створення освітніх відео, що дозволяє швидко адаптувати контент під конкретні потреби. Реалістичне озвучення та субтитри Invideo AI підтримує озвучення відео з використанням штучного інтелекту, що звучить природно, а також автоматичне додавання субтитрів, що робить відео доступнішими для дітей з різними освітніми потребами. Мобільний додаток для зручного доступу. Invideo AI доступний як мобільний додаток для Android та iOS, що дозволяє створювати та редагувати відео безпосередньо з мобільного пристрою.

Висновки. Інтеграція штучного інтелекту в систему педагогічної освіти є актуальним та необхідним кроком, що забезпечить підготовку сучасного, компетентного і відповідального фахівця, здатного ефективно працювати в умовах цифрової трансформації освіти. Водночас виявлені і прогалини у глибокому розумінні функціоналу ШІ та етичних аспектів його застосування.

Подальші наукові розвідки доцільно зосередити на аналізі ефективності інтеграції ШІ-інструментів у підготовку майбутніх педагогів шляхом упровадження експериментальних освітніх модулів або навчального курсу та моніторингу їхнього впливу на якість професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 2 грудня 2020 р. No 1556-р «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06. 2025)
2. Коломієць, А. М., Кушнір, О. І. Використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності: можливості та виклики // *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* – 2023. – Вип. 70. – С.45-57
3. Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення принципів академічної чесності. Освітологічний дискурс, 1(44), 68–83. DOI: 10.28925/2312-5829.2024.15. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48609/> (дата звернення: 01.06. 2025)
4. Тронь Т. В., Макатер С. В., Перетяга Л. Є., Коновалов О. Ю. Інтеграція штучного інтелекту в освітню та наукову діяльність // *Інноваційна педагогіка.* – 2024. – Вип. 77. – С. 289–294. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/77/zmist.pdf> (дата звернення: 01.06. 2025).

ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Надія Підбуцька, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О.В. Рябошапка, канд. пед. наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Україна)

PREPARING PRESCHOOL CHILDREN FOR SCHOOL STUDY AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Nadiia Pidbutska, master's student

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкривається актуальність проблеми підготовки дітей дошкільного віку до навчання в школі. Автор пропонує вирішувати дану проблему шляхом професійної підготовки майбутніх вихователів до використання діагностичного інструментарію для визначення готовності дітей до навчання в школі.

Ключові слова: підготовка, старші дошкільники, молодші школярі, діагностичний інструментарій, педагог.

Abstract. The article reveals the relevance of the problem of preparing preschool children for school. The author proposes to solve this problem by professionally training future educators to use diagnostic tools to determine children's readiness for school.